

II. Mowa zależna (the reported speech / indirect speech)

18. Zastosowanie mowy zależnej

Mowę zależną stosujemy, gdy chcemy przekazać, co powiedział ktoś inny (np. On powiedział, że jego siostra...; Mój kolega chciał zapytać, czy...) – jeżeli relacjonujemy czyjąś wypowiedź, nie przytaczamy jej dosłownie. Często jednak zastosowanie struktury mowy zależnej wynika nie z relacjonowania czyjejś wypowiedzi, a z zastosowania wprowadzenia do zdania w czasie przeszłym, np. *Nobody knew where she had lived before* (cofnęliśmy czas mimo tego, że nie relacjonujemy czyjejś wypowiedzi, lecz mamy tutaj wprowadzenie w czasie przeszłym (*nobody knew*).=Nikt nie wiedział gdzie mieszkała wcześniej).

19. Zamiana okoliczników, operatorów i czasów w mowie zależnej

A

Zamiana okoliczników (oraz innych wyrażen związanych z czasem i miejscem)

19a.mp3 długość nagrania: 01:14

- tomorrow (jutro) → the following day (następnego dnia)
→ the next day (następnego dnia)
- today (dzisiaj) → that day (tamtego dnia)
- now (teraz) → then (wtedy); (at that time)
- yesterday (wczoraj) → the previous day (poprzedniego dnia)
→ the day before (dzień wcześniej)
- two weeks ago (dwa tygodnie temu) → two weeks before/earlier (...wcześniej)
- so far, yet (jak dotąd, jeszcze) → by then (do tamtej pory)

- last year (w zeszłym roku) → the previous year (poprzedniego roku, rok wcześniej)
- next (week); w przyszłym tygodniu → the following (week)
- it / this (to) → that (tamto)
- these (te, ci) → those (tamte, tamci)
- here (tutaj) → there (tam)

Uwaga: Jeśli zdanie w mowie niezależnej odnosi się do tego samego czasu, miejsca lub sytuacji co zdanie w mowie zależnej, to nie zmieniamy okoliczników czasu i miejsca, a nawet, w wyjątkowych sytuacjach, nie musimy zmieniać czasu gramatycznego, np.:

‘I wrote this letter **today**,’ she said. → She said she had written that letter **today** (jeśli nadal jest „dzisiaj”).

‘I saw it **here**,’ said Mike. → Mike said he had seen it **here**.
(jeśli jesteśmy w tym samym miejscu, w którym Mike to widział).

‘Is she coming?’ he asked me. → He asked me if she **is** coming
(jeśli odnosimy się do trwającej obecnie sytuacji, np. w tym zdaniu: osoba, o którą pytamy jeszcze nie przyszła; nie będzie jednak błędem, jeśli zamienimy *is* na *was*).

‘What car does she have?’ he asked me. → He asked me what car she **has**.
(jeśli nadal ma ten sam samochód; *had* również jest poprawne)

B

Zamiana czasowników/operatorów (z wyjątkiem pkt. 19C i 22)

- is/am → was
 - are → were (lub *was* – w przypadku zamiany osoby na *I, he, she, it*)
 - will/shall → would
 - has/have → had
 - don’t/doesn’t → didn’t
 - did(n’t) → had(n’t) + III forma czasownika
 - was(n’t)/were(n’t) → had(n’t) been
 - can → could
 - may → might
1. ‘I will buy a car,’ he said.
(„Kupię samochód”, powiedział).
→ He said (that) he would buy a car.
(On powiedział, że kupi samochód; *will* zamieniamy na *would*).
Zauważmy, że zamieniamy również **osobę** (w tym przypadku *I* na *he*).
 2. ‘I am hungry,’ she said → She said she was hungry; am → was.
 3. ‘Tom wasn’t there,’ my dad said → My dad said Tom hadn’t been there;
was(n’t)/were(n’t) → had(n’t) been.

- I forma czasownika (czas *simple present*, zdanie twierdzące) → II forma czasownika (czas *simple past*)
play → played (do czasownika dodajemy -ed/d)
swim → swam (jeśli czasownik jest nieregularny, sprawdzamy jego formę w drugiej kolumnie tabeli czasowników nieregularnych; patrz: pkt 171)
'I play computer games every day,' he said.
(Czas *simple present*, zdanie twierdzące, czasownik w bezokoliczniku typu *bare infinitive* – niepoprzedzony słówkiem *to*).
→ He said he *played* computer games every day.
- II forma czasownika (czas *simple past*, zdanie twierdzące) → *had* + III forma czasownika (czas *past perfect*)
play → *had played* (do czasownika dodajemy -ed/d)
swim → *had swam* (jeśli czasownik jest nieregularny, sprawdzamy jego formę w trzeciej kolumnie tabeli czasowników nieregularnych; patrz: pkt 171)
'I played computer games every day,' he said.
(Czas *simple past*, zdanie twierdzące, czasownik w bezokoliczniku typu *bare infinitive* – niepoprzedzony słówkiem *to*).
→ He said he *had played* computer games every day.

Podsumowując, czasy typu **present** zamieniamy na czasy typu **past**, np. czas *simple present* na czas *simple past*, czas *present perfect* na czas *past perfect*, *present continuous* na *past continuous*. Czas **past simple** zamieniamy na czas **past perfect**.

Zamiana czasu/czasownika nie zachodzi:

1. Jeśli zdanie wyraża **ogólną prawdę** (np. Water **boils** at 100 degrees Celsius).
→ He said water **boils** at 100 degrees Celsius).
2. Gdy czasownik modalny jest w drugiej formie (**would, should, might, could**, np. 'You *shouldn't* smoke,' he said. → He said I *shouldn't* smoke.
'I would do it,' said Bill. Bill said to me he would do it/that).
3. Jeżeli zdanie jest w czasie **past perfect** lub **past perfect continuous**, np.
'When I arrived David had just left,' she said.
→ She said when she arrived David had just left.
albo w czasie **past continuous**, np.
'I was reading a book,' he said.
→ He said he was reading a book.
Jeżeli zdanie jest złożone z czasu *past continuous* i *past simple*, to nie zmieniamy również czasu *past simple* (nie jest jednak błędem, jeśli zamienimy go na czas *past perfect*).

- 'When I saw them they were playing football,' he said.
→ He said that when he saw them they were playing football.
Czas *past continuous* można zamienić na *past perfect continuous*, jeżeli chcemy podkreślić, że dana czynność się zakończyła.
'My dad was thinking of selling his car but he has decided not to,' she said.
→ She said that her dad had been thinking of selling his car but had decided not to.
4. Jeśli **nadal dzieje się** to, co ktoś przekazuje (np. trzęsienie ziemi nadal trwa: He said there is an earthquake in Los Angeles; *is* a nie *was*). Patrz również: pkt 19A, uwaga.
 5. W **drugim i trzecim okresie warunkowym** (patrz: pkt 34 i 35), np.
If I were you, I would buy it.
→ He said (that) if he were me, he'd buy that (II okres warunkowy).
If I had called you yesterday, you'd have known about the test.
→ He said if he had called me the day before, I would have known about the test (III okres warunkowy) oraz w **mieszanych okresach warunkowych** (pkt 39).
 6. Jeżeli **wprowadzenie** do mowy zależnej jest w czasie innym niż przeszły (np. I do my homework every day. He is saying he does his homework every day. I like cats. He has said he likes cats).
He is saying – czas *present continuous*. He has said – czas *present perfect*.
 7. Po konstrukcjach **would rather** (woleć coś od czegoś), **had better** (lepiej będzie, jeśli), **wish** (żałować, że), **it's (high) time** (już (najwyższy) czas).
'You'd better wait,' he said. („Lepiej będzie, jeśli zaczekasz”, powiedział)
→ He said I'd better wait.
'I wish I lived in Cracow,' he said.
(„Szkoda, że nie mieszkam w Krakowie, powiedział”).
→ He said he wished he lived in Cracow.
 8. Nie zamieniamy czasownika **must**, jeżeli oznacza **na pewno**;
He must live near here! (Na pewno on gdzieś tutaj mieszka!).
→ He said he must live near here
lub jeśli oznacza **intencję**, np. We must have a party!
→ He said they must have a party.
W przeciwnym wypadku **must** zamieniamy na *had to* lub *would have to* (would have to - w odniesieniu do przyszłości).
'You must take these pills,' said the doctor.
→ The doctor said I had to take these pills.
(Zdanie *The doctor said I must take these pills* jest również poprawne).
Nie zamieniamy zazwyczaj formy **mustn't** (nie wolno), np. You mustn't take it home. → He said I mustn't take it/that home. Spotkać się można jednak z zamianą *mustn't* na *was/were not allowed to*. → He said I wasn't allowed to take it/that home.